Erfaringer med at sænke antibiotikaforbruget

Her får du gode råd og erfaringer fra deltagerne i en staldskole om 'Vejen mod antibiotikafri(ere) slagtekalve'. Staldskolen er et led i projektet Robuste kalve.

Af Dorte Bay, KU SUND

Kan slagtekalvebesætninger opnå et højt sundhedsniveau uden et højt antibiotikaforbrug? Denne artikel deler erfaringer fra seks slagtekalveproducenter, der har arbejdet målrettet mod netop dette. Har du lyst til at være med på vejen? Så læs videre!

Som en del af projektet Robuste Kalve deltager seks udvalgte landmænd og -kvinder med slagtekalve i en et-årig staldskole med fokus på en antibiotikafri vej. De slagter årligt mellem 300 og 1.200 slagtekalve hver og er udvalgt til projektet på baggrund af en acceptabel kalvesundhed og medium til lavt antibiotikaforbrug – samt vilje til at undersøge, om de kan komme tætte på at levere 'antibiotikafri kalve'.

Fælles mål med ligeværdighed og læring mellem deltagerne var centrum i staldskolen. Målet var at udveksle praktiske erfaringer og ideer omkring sundhed og antibiotikaforbrug – og at afsøge mulighederne for at bevæge sig fra 'lavt til endnu lavere eller mere målrettet antibiotikaforbrug'.

Her følger vigtige observationer og gode råd fra deltagerne:

Kalven skal være sund og gerne stor ved indsættelse, hvis du ikke har mulighed for at tage særligt hensyn til enkeltkalve (f.eks. parvis opstaldning i hytter eller bokse). Brug øjnene, og sig 'nej tak' til leverandør eller vognmand. Lad dig ikke smitte med 'angsten for tomme pladser'. Samarbejd med leverandører/vognmand, og fokusér på at få sundere kalve fra leverandører. Isolér kalve, der alligevel er for ringe, ved indsættelse.

Foderet skal passe til kalvens alder. Kalven er et vanedyr. Høj mælketildeling til små kalve indtil gradvis fravænning er en hjørnesten. Der må ikke spares her overhovedet! Der skal gives ekstra mælk i vinterperioden (oktober til april). Fokusér på mælkeoptag lige fra ankomst. Sørg for gradvis tilvænning til nyt foder og nye fodersystemer (skåle/trug osv.) for at lette overgangene. Rent vand skal altid være tilgængeligt. Gerne lunkent vand med vandspejl og eventuelt sukker i. Fravæn efter alder, ikke vægt. Krydsningskalve på 80 kg kan være helt ned til bare fire uger gamle – de må ikke fravænnes!

Indsættelse i starterstalden skal ske med fokus på tilvænning og at lette overgange for kalvene. Sektionér i små hold og hold med ens størrelse. Hold lejet rent og tørt. Det er særlig vigtigt i kritiske perioder (indsættelse, mælkefodring og overgang mellem staldsystemer, vinter). Mere strøelse er altid bedre! Lille holdstørrelse og lav belægning er godt for øget sundhed.

Landmanden skal udvise selvstændig holdning og vilje for at fastholde et lavt forbrug eller minimere antibiotikaforbruget. De fleste danske slagtekalvesystemer er ikke egnet til, at antibiotika helt kan udelades. Så det kræver både mod og is i maven at minimere behandling – og vilje til at forandre vaner og procedurer for bedre sundhed. Bevar samvittighed og rettidig omhu over for dyrene. Opdag og behandl de dyr, der bliver syge, tidligt. Hold ekstra øje med dyrene i kritiske perioder. Særligt de første 5-7 dage efter indsættelse og ved flytninger internt. Indfør princippet 'Ro, renlighed og regelmæssighed', for kalven er som en baby. God hygiejne i bokse og ved fodring kan modvirke smittespredning. Vær villig til at ændre dine rutiner, og gør højst en ting, der stresser kalven, ad gangen.

Behandling med medicin kan være nødvendig, men sundheden bør ikke være afhængig af brugen. Øv dig i at opdage tidlige tegn på sygdom. Især er tidlige adfærdsændringer efter eller under mælkefodring vigtige. Vær opmærksom på raceforskelle i dyrenes måde at vise sygdom på. Minimér behandlinger i perioder af året, hvor der erfaringsmæssigt er mindre sygdom. Brug smertestillende – også uden antibiotika (kræver særskilt besætningsdiagnose). Ved akutte udbrud med høj sygelighed/mange dødsfald skal der gøres, hvad der er nødvendigt. MEN lær af det! Overvej forebyggelse for at undgå eller minimere omfang af næste udbrud. Snak jævnligt med din dyrlæge om valg af antibiotika, smertestillende midler, vacciner og antibiotikaresistens. Vær kritisk og spørg ind. Lær mere om sundhed og medicin – tag selv ansvar. Hvis du gør det samme, som du altid har gjort, så ændrer du ikke ved sundhed og medicinforbrug i din besætning.

Produktionssystem: Hav få, gode leverandører, som du samarbejder tæt med, eller en vognmand som du har tillid til. Udfordr dig selv og dine rådgivere – få rådgivere til at stille dig kritiske spørgsmål – giv jer tid til at tale sammen om dine mål og værdier. Tænk i langsigtede løsninger, undgå 'Kvikfiks med antibiotika'.

Foretag grundig evaluering af tiltag, og husk at tænke i årstidsvariation.

I 2021 vil Robuste Kalve-projektet udkomme med en 'Håndbog med gode råd'. Indtil da kan du overveje, om du er med på vejen?

Kalven er et vanedyr. Sørg for gradvis tilvænning til nyt foder og nye fodersystemer (skåle/trug osv.) for at lette overgangene.